

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפך (קידושין ל.)

מערבית: 073-249-0403
m@sda.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גלייז
422-3

בתירא - שהרי זמנו כל היום. ומה שנאמר 'בין הערבים' היינו בין סוף ערב של אתמול לתחילת ערב של היום. תמיד של בין הערבים אינו כשר כל היום, שנאמר 'את הכבש אחד תעשה בבקר', אחד בבוקר ולא שנים. וכן בין הערבים של נרות הוא בין הערביים ממש, שנאמר 'מערב ועד בקר', תן לה מידתה שתהא דולקת מערב ועד בקר, דבר אחר שאין לך עבודה כשרה מערב ועד בקר אלא זו בלבד. וקטורת שנאמר בה בין הערבים הוקשה לנרות. (ונדחו דבריו להלן דף י"ב).

זכחים דף י"ב. יום ו' פרשת וילך - ד' תשרי תשפ"ו

יום זה לזכות יעקב יחזקיהו בן רבקה פייגה

דף י"ב - ע"א

לרבי אושעיא (בשיטת בן בתירא) **זמן שחיטת הפסח כל היום** - והנאמר בפסוק 'תזבח את הפסח בערב' לא נאמר אלא שאם שחט לאחר חצות, צריך להקדים לו תמיד של בין הערביים, שיאחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים מדבר שנאמר בו רק בין הערביים. וכן מצאנו בתפילת מוסף שהיא קודמת למנחה, ובכל זאת אם הגיע זמן מנחה מתפלל מנחה תחילה ונדחו דבריו: **א.** כי למה נאמר בין הערביים בקטורת ונרות, לאחר שלמדנו מדרשה אחרת שזמנם בערב. **ב.** שרבי השיב במקום בן בתירא לדברי רבי יהושע שדימה שחיטת פסח בארבעה עשר שחרית לשחיטה בשלשה עשר, שהרי בארבעה עשר מקצתו ראוי, ומשמע שלשמו אינו ראוי רק בין הערביים.

פסח שנשחט בי"ד שחרית בין לשמו בין שלא לשמו - לרבי יוחנן פוסל בן בתירא, לשמו - שנאמר בין הערבים, ושלא לשמו - הואיל ומקצתו ראוי.

פסח שהופרש קודם חצות:

לרבי אבהו: אין פסח כשר לבן בתירא (לדברי רבי יוחנן) אלא אם הופרש לאחר חצות שהרי אם הפרישו שחרית דיחוי מעיקרו הוא, שאינו ראוי להיקרב כלל בשחרית. ואם הפרישו אתמול, נראה ונדחה הוא, ושוב אינו נראה.

לאביי: כשר גם אם הפריש בשחרית, שאין מחוסר זמן לכו ביום.

ג. לרב פפא: גם אם הפריש בליל י"ד, שלילה אינו מחוסר זמן, וכדין המקדיש בהמה בליל שמיני.

נאמר 'זוהיה שבעת ימים תחת אמו' - ומשמע שראוי בליל שמיני ונאמר 'ומיום השמיני והלאה ירצה' - ומשמע שבלילה לא. הא כיצד, לילה לקדושה, שיכול להקדיש, ויום כשר להרצה.

לרבי יוחנן: בהמה של שני שותפים, שהקדיש אחד מהם חציה, וחזר ולקח חציה השני והקדישה, קדושה ואינה קריבה, ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה. ולמדנו מזה שלשה דברים: **א.** שבעלי חיים נדחים. **ב.** שדיחוי מעיקרא דיחוי הוא, ולכן אינה קריבה, הואיל ובתחילת הקדשה לא נראה להקריב, שהרי חצייה היתה חולין. **ג.** שיש דיחוי בקדושת דמים, שלא קידשה מתחילה חציה רק לדמיה, שהרי אין לו חלק רק בחציה ואין קדושה ראוייה לפשוט בכולה על פיו.

דף י"ב - ע"ב

אכל חלב והפריש קרבן, והמיר הדת וחזר בו או נשתטה ונשתפה - הואיל ונדחה בשעה שהיה מומר או שוטה, ידחה. כשנשתטה יש חידוש שהגם שלא דחה עצמו בדידים רק נדחה ממילא, ובהמיר דת יש חידוש שהגם שבידו לחזור נקרא דיחוי.

אכל חלב והפריש קרבן, והורו בית דין שחלב מותר, וחזרו בהם - נסתפק רבי רימיה ואמר לו זקן אחד הואיל ונדחה בשעה שהורו נדחה. רבי יוחנן פתח בדיחוי בדין זה, כי הממיר דת ונשתטה הקרבן נדחה רק אצל אדם זה, וכאן תורת קרבן זה נדחה מן הכל.

הטעם לבן עזאי שעולה פסולה שלא לשמה - לרב הונא ללשון ראשון: למדו בצד השווה מפסח וחטאת, מה לחטאת שמכפרת פסח יוכיח, מה לפסח שזמנו קבוע חטאת תוכיח, הצד השווה שבהם שהם קדשים ושחט שלא לשמם פסול. ואינו משיב שיש בהם צד כרת. ולא למד גם על אשם, כי מה לצד השווה שישנם בציבור כביחיד. **לרב הונא ללשון שני:** בן עזאי קיבלה מרבו, ורב הונא לא אמר קל וחומר רק לחדד תלמידיו, אבל באמת נדחה קל וחומר משום צד כרת.

גלין זה הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה מרת מלכה גרינוואלד ע"ה בת רבי שמשון זצ"ל

נלב"ע ט' אלול תשפ"ה
הונצח על ידי אימנו הרבנית תליט"א

זכחים דף י"א. יום ה' פרשת וילך - (צום גדליה) ג' תשרי תשפ"ו

דף י"א - ע"א

דמים החיצונים שנכנסו להיכל לכפר - א. לרבי עקיבא: פסולים. **ב. לחכמים:** פסול רק חטאת בלבד. **ג. לרבי אליעזר:** גם אשם, 'הטעם' - לרבי אליעזר שנאמר 'כחטאת כאשם'. וחכמים אין לומדים אשם מחטאת, שנאמר בחטאת 'דמה', דמה של זו ולא של אחר, והוקש אשם לחטאת ללמד שאשם טעון סמיכה. ורבי אליעזר דורש 'דמה' ולא כשרה, ולחכמים דורשים 'דם דמה'. ורבי אליעזר אינו דורש 'דם דמה'.

מנחת חוטא שנכנס לפנים - כשרה. חטאת העוף שנכנס לפנים - נסתפק רבי אבין אם נפסל.

נאמר במנחה 'קדש קדשים היא כחטאת וכאשם' - מנחת חוטא היא כחטאת - שאם קימצה שלא לשמה פסולה. ומנחת נדבה היא כאשם - ואם קימצה שלא לשמה כשרה. ולרבי אליעזר (שגם אשם פסול שלא לשמה) דורשה לדורשה אחרת, שאם עובדה בלי בכלי שרת כשרה, שאם בא לעובדה ביד כחטאת (שנותן מדמה באצבע) עובדה בימין, ואם בא לעובדה בכלי (כאשם שזורק מכלי) עובדה בשמאל. ורבי שמעון דורש שני דרשות, שעיקר הכתוב בא לדורשה זו, ופסול שלא לשמה במנחת חוטא לומדים ממה שנאמר בה 'זיא' כמו שנאמר בחטאת.

השוחט אחד מהקרבנות לשם פסח או לשם חטאת - ליוסף בן חוני: פסול, **לרבי אליעזר:** השוחט לשם פסח בזמנו - פסולה, לשם חטאת - כשרה.

פסח שעברה שנתו (שהוא שלמים) ושחט בזמנו לשם פסח, וכן השוחט קרבנות אחרים לשם פסח בזמנו - רבי אליעזר: פוסל, **רבי יהושע:** מכשיר. אבל השוחט לשם פסח שלא בזמנו, לדברי הכל כשר. **'הסבר המחלוקת'** רבי יהושע: רצה להכשיר בזמנו בקל וחומר משאר ימות השנה שהפסח פסול לשמו ואחרים כשרים לשמו, ואם כן בזמנו שכשר לשמו קל וחומר שיוכשרו אחרים לשמו/ השיב רבי אליעזר: שבשאר ימות השנה הוכשרו אחרים לשמו שכן הוא כשר לשם אחרים, אבל בזמנו אחרים לשמו אינם כשרים, שכן הוא פסול לשם אחרים/ דחה רבי יהושע: שהורעת כח פסח בדין שלא לשמה ונתת כח בשלמים, שהפסח עצמו שנשחט לשם שלמים בשאר ימות השנה - כשר, והשלמים שנשחט לשם פסח בזמנו - פסול, והפסח חומר משלמים בדין שלא לשמה/ חזר רבי אליעזר: ופסל בקל וחומר מפסח שמותרו בא שלמים ואם שחט בזמנו לשום שלמים - פסול, שלמים שאין מותרין בא פסח אם שחט לשם פסח בזמנו אינו דין שיפסל/ השיב רבי יהושע: מחטאת שמותרת בא עולה ושחטה לשם עולה - פסולה, ועולה שאין מותרת בא חטאת ובכל זאת אם שחטה לשם חטאת - כשרה/ דחה רבי אליעזר: שחטאת כשרה לשמה בכל השנה, מה שאין כן בפסח שאין כשר לשמו אלא בזמנו, אבל בשאר ימות השנה פסול גם לשמו, ומשום כך דין הוא שיפסלו אחרים בזמנו לשמו.

דף י"א - ע"ב

לשמעון אחי עזריה: שחט קדשים לשם גבוה מהם - כשרה, לשם נמוך מהם - פסולה שנאמר 'ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לה', במורם מהם - אין מתחללים, בנמוך מהם - מתחללים.

האוכל טבל חייב מיתה - שנאמר 'ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לה', בעתידים לתרום הכתוב מדבר (ולא בא הכתוב רק לדרשת שמעון אחי עזריה שהיה צריך לומר 'אשר הורמו' ולא 'אשר ירימו').

רבי זירא נסתפק לשיטת שמעון אחי עזריה אם שחט קדשים לשם גבוה מהם כשרים ומרצים - וחולק על תנא קמא גם לענין שחיטה לשם נמוך שפסולים לגמרי, וגם בשחיטה לשם גבוה כשרים ומרצים. או שאם שחט לשם גבוה כשרים ולא מרצים, וחולק על תנא קמא רק לענין שחיטה לשם נמוך?.

שלמים קודמים לבכור - שהם טעונים מתן ארבע וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק.

משנה. הפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר שלא לשמו - לרבי יהושע: כשר כאילו נשחט בי"ג, **בן בתירא:** פסול כאילו נשחט בין הערביים.

כל הזבחים הנאכלים שנזבחו שלא לשמן - לבן עזאי: כשרים ולא עלו לבעלים משום חובה חוץ מפסח וחטאת, ועולה שאינה נאכלת. **לחכמים:** לא הודו לו חכמים בעולה.

פסח ששחטו בארבעה עשר שחרית לשמו - לרבי אלעזר בשם רבי אושעיא מכשיר בן

מיון תחומי מחקר

לחכמים: פסולים שהזבח נפסל בארבעה דברים, בשחיטה ובקיבול ובהילוך ובזריקה.

לרבי אליעזר: במקום שצריך ללכת פוסלת מחשבה, ולא במקום שאינו צריך ללכת.

רבי עקיבא פירש הבדל שיש בין קבלה לזריקה:

ב. קיבלו בחוץ - אינו חייב כרת, זרקו בחוץ - ענוש כרת.

ג. קיבלו פסולים - אינם חייבים עליו מיתה, זרקו פסולים - חייבים עליו.

דף י"ג - ע"ב

טבילת אצבע:

דף י"ד - ע"א

דף י"ד - ע"ב

דין הולכה בזר:

לרבה ורב יוסף: לרבי שמעון - שעבודה שאפשר לבטלה אינה עבודה כשרה בזר, ולחכמים - פסולה. ושחיתת כשייה בזר הגם שאי אפשר לבטלה, שאינה עבודה. וגדוהו בדריהם שהרי הולכת אברים לכבש אע"פ שאפשר לבטלה פסולה בזר, שנאמר 'והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבח' זו הולכת אברים לכבש. ואין לומר שרק במקום שגילה, שיש ללמוד בקל וחומר מהולכת איברים

לעזלא בשם רבי אלעזר - פסולה גם לרבי שמעון.

שחיטת פרה אדומה פסולה בזר - שנאמר 'אלעזר' ו'חוקה'. והגם שאינה עבודה, הרי היא כמראות נגעים שצריכה כהן הגם שאינה עבודה.

דף ט"ו - ע"א

ההולכה שלא ברגל: נסתפקו בגמרא אם שמה הולכה (ומחשבה פוסלת בה, ואם עשאה זר בפסולה), או לא שמה הולכה (וראה להלן).

בבקרבת פסח שחט ישראל, וקיבל ממנו הכהן, ונתנו לחבירו וחבירו לחבירו - ואין זאין ברגל שמה הולכה, שהיו נעים מעט ברגליהם, והחידוש בזה הוא 'ברוב עם הדרת מלך'.

יִקְבֵּל הַכֶּשֶׁר וְנָתַן לַפְסוּל - לצד שהולכה שלא ברגל אין שמה הולכה - יחזור לכשר, כי ההוֹשֵׁטָה שהוֹשִׁיט הַכֶּשֶׁר שלא ברגל לַפְסוּל לא נעשה בהכשר. ולצד שהולכה שלא ברגל שמה הוֹלְכָה - יחזור כשר לצד המזבח ויקבל מיד הפסול. ואם הולכה שלא ברגל פסולה ואי אפשר לתקנה - צריך להעמידה כשהפסול עמד מבחוץ, וכשהוֹשֵׁיט לוֹ הַכֶּהֱן הַרְחִיק מֵהַמִּזְבֵּחַ.

ל'עוולא בשם רבי יוחנן: הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, ואי אפשר לתקן – גידחו ודבריו, ממה ששינוי שנשפר מהכיל על הריצפה ואספו, כשר. ועולא רצו להעמידה כשיצא לחוץ לולא לפנים, כגון במקום שיפוע או בגומא או בדם עבה, ודחו בגמרא שלא יתכן שהתנא שנה רק באומרים אלו, ועוד שעד שחילק ההגא שאם נשפר על הרצפה ולא נתקבל בכלי פסול, היה לו לחלק גם אם נתקבל בכלי בין יצא לחוץ לנכנס לפנים.

בבגמרא רצו לומר שהולכה שלא ברגל תלוי במחלוקת רבי שמעון ורבנן - שהרי לא מחלקו בהולכה רבתי (ששחטו רחוק מהמזבח) שבדו"א מחשבה פוסלת בה, רק בהולכה קצת (ששחט שם המזבח), שלחכמים שמה הולכה מחשבה פוסלת בה, ולרבי שמעון לא שמה הולכה. ובמערבא דחו מירמא זו: י"א, שאם כן לא יתכן שתפסול מחשבה בחטאת העוף הר"ל שמעון, ואם חשב קודם יציאת הדם אינו כלום, ויציאת כבר נגמרה מצותו. והשיב על דחיה זו ששחט לאחר שידם וקודם שהגיע למזבח. וי"א שדחו כי מחלוקת זו רבי שמעון ורבנן הוא 'מלוכה רבתי' אם מחשבה פוסלת בה, אבל בהולכה וזוטר' לדברי הכל אין מחשבה פוסלת.

היה מזזה ונקטעה ידו של מזזה עד שלא הגיע דם לאוויר המזבח - פסולה, שנאמר 'והזה ונתן'.

הוֹלִיכּוֹ זֶר, וְהַחֲזִירוֹ כֵּהָן וְהוֹלִיכּוֹ: י"א: שכשר, וי"א: שפסול, ונחלקו אם אפשר לתקן הולכה שנעשה בפסול או לא. **הוֹלִיכּוֹ כֵּהָן וְהַחֲזִירוֹ, וְהַחֲזִירוֹ כֵּהָן -** פסול, ולדברי הפוסט - מכשיר. **לר"ב:** גם לדברי הפוסט פסול, שכיון שנותרק, צריך לחזור ולהביא לצד מזבח, לצד צלוחת הים.

דף ט"ו - ע"ב

לרבי אלעזר המהלך במקום שצריך להלך מחשבה פוסלת, מקום שאין צריך להלך אין מחשבה פוסלת - רבא רצה לומר שכולם מודים שאם קיבל בחזק והכניס בפנים - זהו הילוך שצריך להלך, קיבלו בראיה וחזקו - זה הילוך שאין צריך להלך ואין מחשבה פוסלת, ורבי אלעזר וחכמים נתקלו ששהכניס וחזר והוציא, שלרבי אלעזר מחשבה פוסלת - משום שמוציא להחזיר, ולחכמים - אינו כזהו צריך לעבודה, אבל ברייתא מבואר שאם קיבלו בראיה ומוציא להחזיר זהו הילוך שצריך להלך ואין מחשבה פוסלת ביה, ומשמע שמשכחזרו והכניס הילוך שצריך להלך הוא גם לרבי אלעזר.

הדרך עלך פרק כל הזבחים

פרק שני - כל הזבחים שקיבלו דמים

קִיבֵּל בְּשֵׁמַאל - לְתַנּוּת קָמָא: פסול, ורבי שמעון: מוכשיר.

דף ט"ז - ע"א

המקור שזר שעשה עבודה חילול:

א. ללוי: שנאמר 'וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו'.

ב. לרבי ישמעאל: נלמד בקל וחומר מבעל מום שאוכל ואם עבד חילל. ואם תשיב מה לבעל מומם עשה בו קרב כמקריב, אוני יוכיח. מה לאונן שאסור במעשר, בעל מום יוכיח, הצד השווה ששמוזהרים ואם עבדו חיללו, כך גם צד ששמוזהר. שנאמר 'וד לא יקרב אליכם'. ואין לדחות מה לצד השווה שלא הותרו בבמה. כי אפשר שהאונן מקריב בבמה.

ג. לרב משרשיא: נלמד בקל וחומר מיושב שאוכל ואם עבד חילל. ואין לרחות מה ליושב שפסול לעדות, שלומדים מיושב תלמיד חכם. ואין דוחים מה ל'שם יושב' שפסול בעדות. ואם יתדחה, יש להשיב אוני או טמא או בעל מום ויכח. ואין לרחות מה לאלו שלא הותרו בבמה, שיושב כשר בבמה, שנאמר 'לעמוד לפני ה' לשרתו' לפני ה' ולא לפני במה.

דף ט"ז - ע"ב

המקור שאונן שעשה עבודה חילל:

שנאמר בכהן גדול 'ומן המקדש לא יצא ולא יחלל', אבל אחר שלא יצא - חילל.

ב. לרבי אלעזר: לומדים מתשובת אהרן (על מה ששאל משה מדוע לא אכלו שעיר החטאת שמא הקריבו באיגרות). 'הן הקריבו' אני הקרבתי, מכלל שאם היו הם מקריבים שפיר נשרף.

ג. לרבי ישמעאל: לומדים קל וחומר מבעל מום שאוכל ואם עבד חילל. ואם תדחה מה לבעל מום שעשה בו קריבים כמקריבים זר יוכיח, מה לזר שאין לו תקנה בעל מום יוכיח, הצד השווה שמוזהרים ואם עבדו חיללו, כך גם אונן שמוזהר שנאמר 'הן הקריבו', וסובר 'מפני איגרות נשרפה' (אבל אין ללמוד מזה חילול, שאמר שמא עברתם על האזהרה ולא ששפיר שרופה משום כך). ואם תדחה מה לצד השווה שלא הותרה מכלול, ואונן הותר בכהן גדול, טמא יוכיח.

ד. לרב מרשיא: נלמד בקל וחומר מיושב, שאוכל ואם עבד חילל. ואם תידחה מה ליושב שפסול לעדות לומדים מיושב תלמיד חכם. ואין דוחים מה לשם יושב שפסול לעדות. ואם תידחה, נלמד מיושב ומבעל מום או זר או טמא.

אונן בקרבן ציבור - רבא: רצה לומר שאונן פסול רק בקרבן יחיד, אבל בקרבן ציבור מרצה בקל וחומר, מה טומאה שלא הותרה מכללה אצל כהן גדול בקרבן יחיד הותרה אצל הדיוט בקרבן צבור, איגרות שהותרה מכללה אצל כהן גדול בקרבן יחיד אינו דין שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן ציבור. **רבא בר אהילאי:** דחה דבריו, שאם כן נלמד: **א.** שלא תותר איגרות אצל כהן גדול בקרבן יחיד, בקל וחומר מטומאה שהותר אצל כהן הדיוט בציבור ולא הותר אצל כהן גדול בקרבן יחיד. **ב.** שתותר טומאה אצל כהן גדול בקרבן יחיד, בקל וחומר מאיגרות שלא הותר אצל כהן הדיוט בקרבן צבור, והותר אצל כהן גדול בקרבן יחיד. **ג.** שלא תותר טומאה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור, בקל וחומר מאיגרות שהותר אצל כהן גדול בקרבן יחיד ולא הותר אצל כהן הדיוט בקרבן צבור. ומאחר שאפשר ללמוד לכאן ולכאן, כל אחד עומד במקומו ואין לומדים זה מזה. ולכן איגרות הותר לכהן גדול גם בקרבן ביחיד, ונאסר להדיוט גם בקרבן ציבור, וטומאה הותרה בציבור גם להדיוט, ונאסר בקרבן יחיד גם לכהן גדול.

זבחים דף י"ז. יום ד' פרשת האזינו - ט' תשרי תשפ"ו

יום זה לעילוי נשמת החשובה מרת רחל פישער ע"ה בת רבי צבי ז"ל

נלב"ע ערב יום הכיפורים תשל"ט

ת' נ' צ' ב' ה'

דף י"ז - ע"א

רמז לטבול יום שאם עבד חילל: שנאמר 'קדושים יהיו ולא יחללו', אם אינו עניין לטמא שכבר נלמד מהנאמר 'ויגדור', תנהו עניין לטבול יום. ואין לומר לקורח קרחה ולמשחית פאת זקן, שטבול יום שעבד במיתה למדו גזירה שווה חילול חילול מתרומה, ולכן מחלל רק מי שפסול בתרומה.

צריך פסוקים על טמא טבול יום ומחוסר כפורים שעבודתם מחללת - שאם נאמר רק בטמא, לא היינו לומדים את השאר שכן מטמא. ואם נאמר בטבול יום, לא נלמד מחוסר כיפורים, כי מה לטבול יום שפסול בתרומה. ואם נאמר מחוסר כיפורים לא נלמד טבול יום, כי מה למחוסר כיפורים שמחוסר מעשה. ומטמא וטבול יום לא נלמד מחוסר כיפורים שפסולים בתרומה, וטבול יום לא נלמד מטמא ומחוסר כיפורים שכן מחוסרים מעשה. ואין לומר שמחוסר כיפורים טומאתו חלושה, לסובר מחוסר כיפורים של זב דומה לזב.

דף י"ז - ע"ב

פרה אדומה ששרפה אונן - כשרה.

שרפה מחוסר כפורים - לתנא קמא: כשירה, **ליוסף הבבלי:** פסולה. ונחלקו בדרשה של 'הזה הטהור' מכלל שהוא טמא, לימד על טבול יום שכשר בפרה. לתנא קמא עולה על כל טומאה שבתורה, ובכלל זה מחוסר כיפורים של זב. וליוסף הבבלי עולה על טבול יום של מת הנזכר בפרשה, וטבול יום של שרץ נלמד בקל וחומר, אבל מחוסר כיפורים של זב לא נלמד, שכן טומאה יוצאה מגופו.

זבחים דף י"ח. יום כיפור תשפ"ו

דמי יזכור מעבירים לסיכומי דף היומי 'מחודדים'

דף י"ח - ע"א

מחוסר בגדים שעבד חילל - וגם בעבודה שאין זר חייב עליה מיתה, שנאמר 'והגרת אותם אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעות והיתה להם כהונה לחקת עולם', בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם ולא בזמן שאין בגדיהם עליהם. וגם בעבודה שאינה מעכבת כפרה, שנאמר 'ונתנו בני אהרן הכהן' ורק בכיהונו, לימד על כהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ועבד עבודתו פסולה. ולא רק מחוסר בגדים, אלא גם מיותר בגדים, כגון כהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול, עבודתו פסולה, שנאמר 'וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים' 'הכהנים' בכיהונם.

שתוי יין שעבד חילל - גם בעבודה שאין זר חייב עליה מיתה, שלומדים גזירה שווה 'חוקה חוקה' ממחוסר בגדים.

רב לא היה דורש ביום טוב מזמן שאכל ושתה עד למחר משום שכרות - שנאמר 'יין ושכר אל תשת בבואכם וגו' ולהבדיל וגו', שגם כשבאת להבדיל ולהורות בין דבר קדושה לדבר חול אל תהי שכרות.

דף י"ח - ע"ב

בגדי כהונה שהיו מרושלין (נגררים בקרקע) או מסולקין (מן הקרקע):

א. בברייתא אמרו ששניהם כשרים.

ב. לשמואל: מרושלין - כשרים, ומסולקין - פסולים, וברייטא שאמרו מסולקים כשרים, כשסילקו על ידי אבנט, אבל קצרים ממש פסולים.

ג. לרב: שניהם פסולים. וברייטא שאמרו מרושלין כשרים - כשסילק על ידי אבנט, כי האבנט 'מיגז' ייזיז, והברייטא אמרה דין אחד, מרושלים שסילקו על ידי אבנט עד שהגיעו למידתו - כשרים. אבל מסולקים ממש, שגוהים מוקרקע, גם סילק על ידי האבנט - פסולים.

היו הבגדים משוחקים (ישנים) - עבודתו כשירה. **לבש שני מכנסים, שני אבנטים, חיסר אחת מכל הבגדים, או יתיר אחת, או שהיה לו רטיה על מכתו תחת בגדו, או שהיו מוטושטשים (בטיט) או מקורעים -** עבודתו פסולה.

'על ארבע כנפות כסותך' - י"א: ארבע ולא שלש, אבל בעלת חמש חייבת בציצית, שנאמר 'אשר תכסה בה', ואני מוציא שלש ומרבה חמש, שיש בכלל חמש ארבע. **וי"א:** ארבע ולא שלש ולא חמש. והנאמר 'אשר תכסה בה' מרבה כסות סומא. ותנא קמא דורש כסות סומא מ'אשר'.

'וראיתם אותם' פרט לכסות לילה - אבל כסות סומא חייב שנאמר 'אשר תכסה בה'. ואין אומרים להיפך, שכסות סומא ישנה בראיה אצל אחרים, מה שאין כן כסות לילה.

בגדים שנאמר בהם 'בד' צריכים להיות של בוץ, חדשים, שזורים, שיאה החוט כפול ששה - יש מהם למצוה כגון חדשים, אבל בדיעבד גם משוחקים כשרים. ויש מהם לעכב, כגון של בוץ (וכן שזורים ושיאה החוט כפול ששה). שהרי 'בד' משמע פשתן שעולה מקרקע בד בבד. ואין לפרש צמר, שהנימא מתפצלת לשנים על הבהמה, אבל פשתן מתפצל רק כשמכין אותו. **לרבינא:** לומדים מהנאמר ביחזקאל 'פארי פשתים יהיו על ראשם ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם', וגמרא גמירי לה, ובא יחזקאל והסמיכו על הכתוב.

ערל מהלל עבודה - ודבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו רק מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו, שנאמר 'כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי', ו'גמרא גמירי לה' ובא יחזקאל והסמיכו על הכתוב.

'לא יחגרו ביזע' - שלא יחגרו במקום שמזיעים, כגון למטה ממתניהם או למעלה מאצילי ידיהם, רק חוגרים כנגד אצילי ידיהם.

זבחים דף י"ט. יום ו' פרשת האזינו - י"א תשרי תשפ"ו

דף י"ט - ע"א

כהן שלקה באצבע - כורך עליה גמי בשבת במקדש. והגם שמרפא, אין שבות במקדש. ובמדינה אסור. ואם להוציא ממנה דם, גם במקדש אסור, שהוא איסור תורה. **לרבי יהודה בריה דרבי חייא:** מותר בגמי, אבל צילצול קטן אסור משום יתור בגדים, וגם בגמי אינו מותר רק בשמאל, או על גב היד שהוא שלא במקום עבודה, אבל במקום עבודה אסור משום חציצה. **לרבי יוחנן:** **ללשון א'** - מותר גם צלצול קטן, שלא אמרו יתור בגדים רק במקום בגדים. **ללשון ב' -** שלא במקום בגדים אין פסול של יתור בגדים רק אם יש בו שלש על שלש.

חציצה בכהן - לרבא: במקום בגדים - נימא אחת חוצצת (משום חציצה), ושלא במקום בגדים - שלש על שלש חוצצות (משום יתור בגדים). פחות מכאן - לא, רבי יהודה בריה דרבי חייא סובר כדבריו הגם שפסול בצלצול קטן שאין בו שלש על שלש משום יתור בגדים, משום שהוא חשוב. **רבי יוחנן:** ללשון א': חולק עליו וסובר שאין יתור בגדים פוסל שלא במקום בגדים כלל. וללשון ב': סובר כדבריו.

דינים וספיקות בחציצה בין בשרו לבגדיו:

בעי רבא:

א. 'רוח' נכנסה לו רוח בבגדו - נסתפק אם צריך שיהיו הבגדים 'על בשרו', או שדרך לבישה בכך?

ב. 'כינה' מותה - חוצצת. כינה חיה - נסתפק אם אינה חוצצת שהיא כבשרו, או שחוצצת לפי שמקפיד עליה?

ג. 'עפר' - חוצץ. ונסתפק באבק עפר אם חוצץ?

ד. 'אזיר' בית השחי - נסתפק אם צריך 'על בשרו', או שדרך לבישה בכך?

ה. 'ידו' הכניס לתוך חיקו - נסתפק אם גופו חוצץ או לא?

ו. 'נימא' - חוצצת. ואם היא מדולדלת מהבגד - נסתפק אם חוצצת?

ז. 'שיער' בעי מר בר רב אשי יצא שערו מראשו למטה עד שנכנס בין כתונת לבשרו - נסתפק אם שערו כגופו או לא?

תפילין - לסובר לילה לאו זמן תפילין, כיון שחוצצות בלילה, חוצצות גם ביום. לסובר לילה זמן תפילין - של יד חוצצות, שנאמר 'לכבש על בשרו', שלא יהא דבר חוצץ בינו לבשרו. ושל ראש אינם חוצצות, ששערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניחים תפילין.

כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם - פטורים מתפילה ומהתפילין. וכהנים אסורים בתפילין (של יד) משום חציצה.

דף י"ט - ע"ב

מחוסר כיפורים שעבד עבודתו פסולה - שנאמר 'וכפר עליה הכהן וטהרה', מכלל שעד עכשיו טמאה היתה. **לא רחוצ ידיים ורגלים שעבד** עבודתו פסולה - שלומדים גזירה שווה 'חוקה חוקה' ממחוסר בגדים.

כהן גדול או הדיוט שלא קידש ידיו ורגליו שחרית ועבד - עבודתו פסולה. **כהן גדול שלא טבל או קידש בין בגדי זהב לבגדי לבן ביום הכיפורים ועבד -** עבודתו כשירה, והגם שחמש טבילות ועשרה קידושים מהתורה ונאמר בהם 'חוקה', למדנו מהנאמר 'ולבשם' שרק לבישה מעכבת ולא דבר אחר. **קידוש שחרית של כהן גדול מעכב - לחזקיה:** שנאמר 'היתה להם חק עולם לו ולזרעו לדורותם', דבר המעכב בזרעו מעכב בו דבר שאינו מעכב בזרעו אין מעכב בו. **לרבי יונתן:** שנאמר 'ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו', דבר המעכב בבניו מעכב בו, ושאינו מעכב בבניו אינו מעכב בו.

כל כיור שאין בו לקדש ארבעה כהנים ממנו אין מקדשים בו - שנאמר 'ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו'.

מצות קידוש - לתנא קמא: מניח ידו הימנית על רגלו הימנית, וידו השמאלית על רגלו השמאלית, ומקדש. **לרבי יוסי ברי יהודה:** מניח שתי ידיו זו על זו, ועל גבי שתי רגליו זו על זו.

זו ומקדש, וחבירו מסייע לעמוד. וסובר שעמידה מהצד חשובה עמידה, ולחכמים אינה חשובה עמידה. ואין מקדשים בישיבה, שנאמר 'לשרת' ושירות מעומד הוא.

קידש ידיו ורגליו ביום - אינו צריך לקדש בלילה.

קידש בלילה - לרבי: צריך לקדש ביום, שלינה מועלת בקידוש ידים ורגלים. וגם אם לא פסק מעבודה, אלא שהיה עומד ומקריב על גבי מזבח כל הלילה, לאורה טעון קידוש ידים ורגלים. שנאמר 'בגשתם' ובשחרית גישה חדשה היא. **לרבי אלעזר ברבי שמעון:** כיון שקידש ידיו ורגליו מתחילת עבודה אפילו מכאן ועד עשרה ימים אינו צריך לקדש - וגם אם הפסיק בין העבודות, אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים, שנאמר 'בבואם' וזה לא יצא.

אין צריך לקדש בליאה ריקנית - שנאמר 'לשרת'.

קידוש בבגדים - לחכמים: מקדש כהן גדול ידיו ורגליו לפני טבילה, ואחר כך פושט בגדיו, **לרבי מאיר:** פושט ואחר כך מקדש. ובקידוש שלאחר טבילה כולם מודים שלוש הבגדים שהוא מחליף ואחר כך מקדש, ואינו מקדש ערום, שנאמר 'בגשתם ירחצו', מי שאינו מחוסר אחר קידוש אלא גישה, יצא זה שמחוסר לבישה וגישה.

כהן שבא לעשות עבודה שאינה מעכב כפרה מקדש ידיו ורגליו - שנאמר 'להקטיר אשה'.

זבחים דף כ' יום שב"ק פרשת האזינו - י"ב תשרי תשפ"ו

דף כ' - ע"א

מי כיוור - לרבי: נפסלים בלינה. **לרבי אלעזר ברבי שמעון:** נסתפק אילפא אם נפסלו בלינה לפי שנתקדש בכלי שרת, או שלא נפסלו כיון שעומדים לקידוש ידים ורגלים שאין לינה מועלת בהם. י"א: שפשט שלא נפסלו. וי"א: שלא נפשט הספק.

בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור, ומוכני לכיור שלא יאה המים נפסלים בלינה - ולא נפשט בגמרא אם היא כרבי, ולרבי אלעזר ברבי שמעון אינם נפסלים בלינה, או שרבי אלעזר ברבי שמעון היא?.

איזהו צפון:

א. לרבי יוסי ברבי יהודה: מקיר מזבח צפוני עד כותל עזרה צפוני, כנגד כל המזבח כולו, אבל מהמזבח והלאה לצד מזרח או מערב, הגם שהוא בחלק הצפוני שבעזרה, אינו כשר לשחיטת חטאת שאין זה 'ירך המזבח'.

ב. רבי אלעזר ברבי שמעון: מוסיף גם בין האולם ולמזבח שהוא מערב של מזבח בחלק צפון העזרה, אבל מזרח של מזבח לא.

ג. רבי: מוסיף גם מקום דריסת רגלי הכהנים ומקום רגלי ישראל שהוא בצד מזרח של מזבח, אבל מן החליפות ולפנים הכל מודים שפסול.

פר של כהן גדול ביום הכיפורים היה עומד בין האולם ולמזבח - שנקרא צפון לרבי אלעזר ברבי שמעון או לשיטת רבי. ולא העמידו במקום דריסת רגלי כהנים (לרבי) או בין מזבח לכותל צפוני (לר"א בר"ש), משום חולשת הכהן גדול.

קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן - לרבי יוחנן אינו צריך לקדש למחר (בעלות השחר), שכבר קידש מתחילת עבודה. **לאביי:** סובר כרבי, ולינה פוסלת רק מדרבנן, ומקורות הגבר עד עלות השחר לא החמירו שתפסול. ולרבי: ראה רבי יוחנן את דברי רבי אלעזר ברבי שמעון כשקידש בתחילת עבודה כגון לתרומת הדשן, ולא כשקידש בלילה בסוף עבודה.

מה ששיניו שכהנים מקדשים ידים ורגלים לתרומת הדשן - לאביי: רבי היא שמקורות הגבר אין לינה פוסלת, ויועיל להם קידוש זה לכל היום. לרבי: רבי אלעזר ברבי שמעון היא (כי לרבי לא יועיל להם קידוש זה ליום, שהרי לינה פוסלת גם מקורות הגבר), ובכהנים חדשים שלא קידשו מאתמול.

דף כ' - ע"ב

קידש ידיו ורגליו ונטמא ידיו - מטביל ואינו צריך לקדש. **יצאו ידיו מחוץ לעזרה -** הרי הם בקדושתם.

יצא כל גופו - נסתפקו בגמרא אם יציאה פוסלת, שמכיוון שנבדל מעבודה הסיח דעתו, או מאחר שבידו לחזור לא הסיח דעתו?

נטמא כל גופו - לצד שיציאה לא פסלה הסתפקו בגמרא אם טומאה פסלה לפי שאינו ראוי לעבודה, מה שאין כן ביציאה שראוי לעבודה כשחזור. או שגם טומאה לא פסלה, כיון שראוי לאחר טבילה לא הסיח דעתו. וכגון שנטמא סמוך לשקיעת החמה? אבל אם נטמא קודם לכן, הסיח דעתו, שהרי צריך הערב שמש.

שלא רחוצו ידים ורגלים מקדש בכלי שרת בפנים - קידש בכלי שרת בחוץ, או בכלי חול בפנים, או שטבל במי מערה ועבד - עבודתו פסולה. ולצד שיציאה פוסלת, צריך לפרש שקידש בכלי שרת לאחר שהוציא את ידיו, אבל אם יצא כל גופו גם אם קידש בפנים צריך לחזור ולקדש.

יצא חוץ למחיצת חומת העזרה: להסך רגליו (לגדולים) - טעון טבילה, ואם להטיל מים - טעון קידוש ידים ורגלים.

העוסק בעבודת פרה אדומה - לרבי חייא בר יוסף: מקדש בכלי שרת בפנים ויוצא, **לרבי יוחנן:** מקדש בחוץ וגם בכלי חול או במקדה של חרס. וגם אם יציאה פוסלת קידוש ידים ורגלים, בפרה אינה פוסלת הואיל וכל מעשיה בחוץ, רק שצריך לקדש כעין עבודת פנים. והגם שנטמאים את הכהן השורף את הפרה ומטבילים אותו, לא פסלה בה טומאה (לצד שטומאה פוסלת), הואיל וטבול יום אינו פוסל בה.

זבחים דף כ"א יום א' - י"ג תשרי תשפ"ו

דף כ"א - ע"א

בגמרא נסתפקו במי שקידש ידיו ורגליו בתוך כיור - אם 'ממנו' אמרה תורה ולא בתוכו, או אפילו בתוכו. ואין ראייה מהדיון שטבל במי מערה ועבד שעבודתו פסולה, ומשמע שמי כיור כמו מי מערה עבודתו כשרה, כי החידוש הוא שלא נכשר טבילת ידיו ורגליו ממנה שמועיל בהם טבילה לכל גופו.

אמוראים נחלקו אימתי נפסלים מי כיור בלינה:

לרבי חייא בר יוסף - לעבודת מתירים נפסלים כמתירים והוא בשקיעת החמה, ולאברים שעבודתם בלילה נפסלים כאברים והיינו בעלות השחר.

לרבי חסדא - גם למתירים אין נפסלים אלא בעלות השחר (כאברים).

לרבי יוחנן - סובר כרב חסדא, אלא שחולק עליו בזה שסובר שחכמים תיקנו מצות 'שיקוע', והיינו שלא להעלות הכיור משיקועו כל הלילה, שמה לא יהא שקוע בעמוד השחר ויפסלו מימיו לעבודת מחר, והמוציא לצורך רחיצה לעבודת תרומת הדשן צריך לחזור ולשקוע מיד. ולרב חסדא אין מצות שיקועו אלא סמוך לזמן פסולו קודם עמוד השחר.

לרבי יוחנן קידש ידיו לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש, שכבר קידש מתחילת עבודה - לרבא: דברי רבי אלעזר ברבי שמעון שלינה אינה פוסלת, ומשום כך לא פירש שצריך לחזור ולשקוע את הכיור שלא יפסל בעמוד השחר. **לאביי:** רבי היא, וצריך לחזור ולשקוע אותו לאחר שקידש ידיו כדי שלא יפסל בעמוד השחר כנ"ל.

דף כ"א - ע"ב

מי שיזכה בתרומת הדשן - כשהיה נכנס לעזרה לקדש ידיו ורגליו, לא היה מכניס בידו נר או אבוקה רק הולך לאור המערכה, ולא היו רואים אותו אחיו הכהנים שהיו בבית מוקד, עד ששומעים קול של עץ שעשה בן קטין מוכני לכיור, ואומרים הגיע עת קידוש ידים ורגלים מן הכיור. לרב חייא (ורבי יוחנן) שהיה הכיור משוקע מבערב, היו שומעים כשמעלהו. ולרב חסדא היה משקוע בגלגל כדי שישמעו את קולו ויבואו לפייס, ואע"פ ש'גביני' היה מכריז, עשו שתי היכרים לדבר, ומי ששמע מזה יבוא, ומי ששמע מזה יבוא.

זבחים דף כ"ב יום ב' - י"ד תשרי תשפ"ו

**יום זה לזכות שלום יוסף חיים בן מרים לאה
לברכה והצלחה מתוך אושר ועושר**

דף כ"ב - ע"א

כל כיור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו אין מקדשים בו - שנאמר 'ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו'. ואם קודח ודפנו של כיור ותוחב בתוכו כלי קטן ומקצתו לחוץ ויונק מימי הכיור ומוציא, מקדש בין אם יש בכלי רביעית בין אם אין בו רביעית, ובכלד שיהיה כלי שרת, אבל לא כלי חול. שנאמר 'ירחצו' לרבות כלי שרת, 'ממנו' למעט כלי חול. ואין לומר להיפך, שמרבים כלי שרת שנמשח כמזוהו ולא כלי חול שאין נמשח כמזוהו.

כנו של כיור אינו מקדש הגם שנמשח עמו - שנאמר 'כיור נחשת וכנו נחשת', לנחשת הקשית ולא לדבר אחר.

כל המשלים למי מקוה משלים למי כיור - כגון נתן סאה של משקין הפסולים למקוה, ונטל סאה מן התערובת שהוא כשר עד רובו, אבל אם נתן לרביעית מים של נטילת ידים רובע רביעית של משקים ונטל רובע, אינו משלים לרביעית ופסולים לנטילת ידים.

טיט הנדוק (שראוי להריקו מכלי אל כלי) - אם פרה שוחה ושותה ממנו, כשרים למקוה ולרביעית, ואם לא פסולים.

כל שתחילת ברייתו מן המים מטבילים בו - ולכן מטבילים בעינו של דג גדול. וכן יבחושים אדומים אפילו אם כל המקוה נעשה מהם, כשר.

מקוה שקדח בדפנו כשיעור רביעית והמים נמשכים שם - מטבילים בו מחטים וצינורות, הואיל ובאים מהכשר של מקוה.

מי כיור - לרבי ישמעאל: מי מעין הם, **לחכמים:** שאר מימות הם. ולדבריהם אמר ריש לקיש שמי מקוה כשרים למי כיור, הגם שאינם מים חיים.

והקרב והכרעים ירחץ 'במים' - ולא ביין, ולא במזוג (יין ומים מזוגים). 'במים' לרבות שאר מים (מכונסים) וקל וחומר למים חיים שראויים למי כיור (לרבי ישמעאל). אבל לא במי כיור ממש שהם קדושים, וצריך מים שאין להם שם לווי.

דף כ"ב ע"ב

ערל לא יעבוד עבודה - ודבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו, מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו 'כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי'. ומחלל עבודה, שנאמר 'בהביאכם בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדשי לחלל את ביתי'.

'בן נכר' זה 'ערל לב' - שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, ולא נכרי.